

Голові Разової спеціалізованої вченої ради
2/24 Львівського державного університету
фізичної культури ім. Івана Боберського,
д-р технічних наук професору Заневському І.П.

Рецензія

кандидата наук з фізичного виховання і спорту,
доцента, **Каратника Івана Васильовича**

на дисертаційну роботу **Гребінки Галини Ярославівни**
на тему «**УДОСКОНАЛЕННЯ ФІЗИЧНОЇ ТА ТЕХНІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ**
БАСКЕТБОЛІСТІВ НА ЕТАПІ ПОПЕРЕДНЬОЇ БАЗОВОЇ ПІДГОТОВКИ»,
подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD)
з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка,
за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт)

У баскетболі досягнення високого спортивного результату залежить від різних сторін підготовки, у тому числі від рівня фізичної та технічної підготовленості спортсменів. Зважаючи на значну інтенсивність гри, тренувальний процес має забезпечити поєднання різних сторін підготовки, в тому числі фізичної й тактичної, на різних етапах підготовки спортсменів.

Тенденції розвитку у баскетболі вимагають від тренерів та вчених постійного пошуку більш сучасних та якісних технологій підготовки юних баскетболістів, що спираються на оптимізацію багаторічної підготовки з особливостями формування здібностей, з урахуванням вікових закономірностей становлення, зростання та вдосконалення спортивної майстерності.

Встановлення факторної структури фізичної та технічної підготовленості баскетболістів на етапі попередньої базової підготовки дозволяє підвищити ефективність процесу підготовки баскетболістів у системі багаторічного тренування. Виявлення тенденцій змін значущості факторів залежно від віку баскетболістів, дозволить на науковій основі цілеспрямовано підбирати засоби та методи тренування у кожному віковому періоді, правильно вводити співвідношення обсягів фізичної та технічної підготовки на етапі попередньої базової підготовки.

Таким чином, проблема розробки, теоретичного і експериментального

обґрунтування тренувального процесу з удосконалення фізичної та тактичної підготовки баскетболістів на етапі попередньої базової підготовки є актуальним завданням.

Актуальність дисертаційного дослідження підтверджується приналежністю його до державної теми НДР, в рамках якої воно виконувалося. Дисертаційне дослідження виконано в рамках теми «Удосконалення системи підготовки кваліфікованих спортсменів в ігрових видах спорту на різних етапах багаторічного удосконалення» (номер державної реєстрації: 0122U001576) на 2022–2025 рр. плану науково-дослідної роботи кафедри спортивних та рекреаційних ігор Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського.

Результати оцінки наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача.

Науковий рівень дисертаційної роботи, представленої для рецензії є достатнім. Авторка представила свою працю з дотриманням встановлених вимог щодо структури та змісту дисертації, запропонувала для вирішення актуальні наукові завдання та їх розв'язала.

Робота написана українською літературною мовою із використанням наукового стилю. Застосована у тексті наукова термінологія є зрозумілою та відповідним чином роз'яснена для читача.

Наукові публікації автора (окремі у співавторстві) відповідають обраній науковій тематиці. Зокрема публікації, в яких висвітлено основні наукові результати дослідження представлені в достатній кількості (9 наукових публікацій, 2 з них в міжнародних виданнях) та мають достатню представницьку географію (Львів, Київ, Харків, Чернігів тощо).

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень.

Наукова новизна:

- уперше обґрунтовано програму фізичної та технічної підготовки баскетболістів на етапі попередньої базової підготовки з урахування вікових особливостей розвитку фізичних якостей та об'єктивних параметрів оцінювання рівня фізичної та технічної підготовленості;

- уперше визначена факторна структура фізичної та технічної підготовленості баскетболістів віку 10–14 років;

- удосконалено наукові дані щодо значущості показників змагальної діяльності для оцінки підготовленості баскетболістів;

- удосконалено наукові дані стосовно аналізу показників змагальної діяльності у баскетболі на етапі попередньої базової підготовки;

- набули подальшого розвитку наукові дослідження щодо особливостей тренувальної та змагальної діяльності на етапі попередньої базової підготовки.

В зв'язку з цим слід зазначити, що представлена автором робота відповідає сучасним методологічним вимогам до наукових досліджень, у тому числі – до наукових досліджень в спорті.

Практичне значення отриманих результатів полягає у розробленні удосконаленої програми фізичної та технічної підготовки баскетболістів на етапі попередньої базової підготовки, з урахуванням вікових особливостей формування здібностей і закономірностей становлення технічної майстерності.

У процесі застосування авторської програми фізичної та технічної підготовки баскетболістів на етапі попередньої базової підготовки спостерігалось підвищення рівня фізичної та технічної підготовленості, що підтверджено об'єктивними показниками етапного контролю.

Результати впроваджено в навчально-тренувальний процес Комунального закладу Львівської обласної ради «Львівська обласна дитячо-юнацька спортивна школа», про що свідчать відповідні акти впровадження.

Рівень наукової обґрунтованості результатів дисертаційної роботи.

Наукові положення, висновки і рекомендації, які сформульовані у дисертації, достатньою мірою обґрунтовані експериментальними даними,

відповідають меті та завданням роботи. Ступінь вірогідності отриманих результатів забезпечується тривалістю експериментальних досліджень (6 місяців).

Програма педагогічного експерименту була складена на основі вихідного рівня показників фізичної та технічної підготовленості 403-х баскетболістів, кореляційного взаємозв'язку фізичної з технічною підготовленістю та факторного аналізу.

В роботі було залучено 100 спортсменів віком 10–14 років, з них 50 у контрольній, та 50 в експериментальній групах.

Автор належним чином порівнює отримані власні дані з даними наукових праць інших фахівців. Наводить чіткі аргументи та роз'яснення.

Достатній рівень обґрунтованості результатів дослідження пов'язаний також із належним застосуванням сучасних інструментів аналізу даних (методики PEST, SWOT та SMART), які широко використовуються у наукових роботах фізкультурно-спортивного напрямку.

Рівень виконання поставленого наукового завдання.

Вважаємо, що формулюючи та, в подальшому, реалізуючи завдання наукового дослідження, автор послідовно та логічно досягнув в результаті мети дослідження.

Галині Ярославівні вдалося визначити вікову динаміку розвитку рухових якостей та технічної підготовленості баскетболістів на етапі попередньої базової підготовки.

Розроблено програму удосконалення фізичної та технічної підготовки спортсменів на етапі попередньої базової підготовки у баскетболі, на основі факторного аналізу, які автором розкриті більш ґрунтовно у підрозділах 3.7.1 та 3.7.2.

Вагоме значення в дисертації має перевірка ефективності програми удосконалення фізичної та технічної підготовки спортсменів на етапі попередньої базової підготовки з баскетболу, які автор описує у розділі 4. В їх числі підрозділи: динаміка показників; зміни показників фізичної підготовленості;

зміни показників технічної підготовленості баскетболістів віком 10-14 років упродовж педагогічного експерименту.

Рівень виконання наукового завдання є достатнім з позиції вимог до написання наукової роботи на здобуття ступеню доктора філософії.

Оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Методологічний апарат роботи відповідає поставленим завданням. Автор в достатній мірі розкриває методи наукових досліджень у 2 Розділі. Застосування педагогічного спостереження, педагогічного тестування, педагогічного експерименту та методів математичної статистики вказує на те, що Галина Ярославівна в належній мірі оволоділа методологією наукових досліджень та підбрала методи, які дозволили провести власне наукове дослідження.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності, фабрикації; фальсифікації у дисертації та/або наукових публікаціях здобувача.

Згідно проведеного аналізу представленої наукової роботи, а також наукових публікацій за результатами дослідження ознак порушення академічної доброчесності не виявлено, а використання текстових запозичень супроводжується посиланням на наукові праці інших авторів.

Зауваження до дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота здобувача має логічний та послідовний виклад матеріалу, є доступною для розуміння ключових положень та містить достатньо обґрунтовані результати. Водночас, на нашу думку у ній наявні окремі компоненти, які мають дискусійний характер, потребують уточнення чи пояснення.

1. На ст. 24 зазначено – в ігрових видах спорту, що мають характерні особливості, виділяється група факторів, що вимагають свого місця у багаторічній тренувальній роботі. Є перелік факторів, які зазначається рядом авторів, але немає пояснення, що мається на увазі автором стосовно характерних особливостей в

ігрових видах спорту.

2. У тексті дисертаційної роботи згадуються тести з фізичної та технічної підготовленості навчальної програми з баскетболу для ДЮСШ, СДЮСШОР, ЩВСМ та СНЗСП. Але було б добре зазначити, з яких літературних джерел автор використовує ті чи інші тести, в тому числі на ст. 83, де зазначено «пропонуються ідентичні тести для віку 10-14 років»?

3. У тексті на ст. 103 зазначено, що планування і реалізація об'ємів фізичного навантаження повинні враховувати як відносно заборонені вікові зони, так і найбільш сприятливі для розвитку окремих фізичних якостей і здібностей. Викликає сумнів правильність вислову про заборонені вікові зони при написанні дисертаційної роботи з удосконалення фізичної підготовки.

4. Виникає питання чому при факторному аналізі рівня фізичної та технічної підготовленості баскетболістів 10-12 років було виділено 3 фактора (ростовий, швидкісний, швидкісно-силовий), а при 13-14 роках 5 факторів (стрибковий, технічна підготовка, швидкодії, швидкісно-силовий, швидкісна витривалість); і чому саме ті чи інші фактори?

5. У тексті дисертації на ст. 172 зазначено «На етапі попередньої базової підготовки формуються основні елементи техніки і розвиваються ефективні фізичні якості». Що автор має на увазі під висловом ефективні фізичні якості?

6. В програмі педагогічного експерименту автор в основному використовує різноманітні тренувальні вправи на пліометричному боксі, та тренування слабшою рукою. Було б добре в програмі педагогічного експерименту задіяти більше широку різноманітність вправ для удосконалення фізичної та технічної підготовки баскетболістів. Це б могло підсилити результат дисертаційної роботи також.

7. У тексті дисертації автор використав понад тридцять літературних джерел, які були видані російською мовою. Вважаю, що не варто було їх використовувати в тексті дисертаційної роботи.

Висновок про відповідність дисертації

Зазначені зауваження та дискусійні моменти в певній мірі могли б удосконалити зміст представленої наукової роботи, проте структурно та змістовно дисертаційна робота **Гребінки Галини Ярославівни** за темою «**Удосконалення фізичної та технічної підготовки баскетболістів на етапі попередньої базової підготовки**» є завершеним науковим дослідженням з достатнім рівнем наукового обґрунтування результатів.

Робота відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації (зі змінами), «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами), а її автор **Гребінка Галина Ярославівна** заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії (PhD) з галузі 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Рецензент:

кандидат наук з фізичного виховання
і спорту, доцент, доцент кафедри
спортивних та рекреаційних ігор
Львівського державного університету
фізичної культури
імені Івана Боберського

Іван КАРАТНИК

В.о. проректора з науково-педагогічної роботи
та міжнародних зв'язків
Львівського державного університету
фізичної культури імені Івана Боберського
доктор наук з фіз. вих. і спорту, Професор

Мар'ян ПШИН